

Over Willem Muntjewerff

Willem Muntjewerff

1864-1913

Inhoud

bladzijde 2	een vergeten schrijver (door Bert Corneth)
bladzijde 3 tem 5	de achtergrond van Willem Muntjewerff
bladzijde 6 en 7	de schaker Willem Muntjewerff
bladzijde 8	de simultaangever Willem Muntjewerff
bladzijde 9 en 10	Muntjewerff als puzzelcomponist
bladzijde 11 tem 17	de uitgever Willem Muntjewerff
bladzijde 18	Willem Muntjewerff en de pers
bladzijde 19	de ere-voorzitter Willem Muntjewerff
bladzijde 20 en 21	de schrijver Willem Muntjewerff
bladzijde 22	Muntjewerff over zijn gezondheid
bladzijde 23	het overlijden van Willem Muntjewerff
bladzijde 24	aanvullende opmerkingen (door Bert Corneth)
bladzijde 25	ten slotte
bladzijde 26	tijdbalk

Een vergeten schrijver: Willem Muntjewerff

door Bert Corneth in het clubblad van SV Schaesberg (2001)

Een van de eerste originele Nederlandstalige schaakleerboeken werd geschreven en uitgegeven in het jaar 1899 door de heer W. Muntjewerff uit Amsterdam. Tot dan toe heeft Nederland het moeten doen met Duitse, Engelse en Franse leerboeken, vertalingen en slappe aftreksels daarvan. Het was een dappere poging van Muntjewerff: hij gaf slechts de hoofdlijnen van een opening, en daarna een groot aantal partijen van bekende meesters met die opening, voorzien van opmerkingen. Daarmee week hij af van de Duitse, allesomvattende benadering.

Toch doet hij me steeds denken aan Don Quichot: Blakend van zelfvertrouwen, vol met idealen, en onbegrepen. In speelkracht was hij - in die tijd - een behoorlijk clubschaker, maar niet meer dan dat. Het belang van het eindspel onderschatte hij schromelijk. Zijn leerboek dat toch 375 pagina's telt, wijdt er een halve pagina aan, en die bevat slechts beschouwende tekst, waar niemand wijzer van wordt.

Van zijn leerboek wordt maar matig notie genomen en dus besluit Muntjewerff een paar jaar later om een tijdschrift uit te geven: SCHAAKBLAD - Maandblad voor Nederland en Koloniën - Opleidingsblad voor iedereen. Andere teksten op de omslag van een nummer uit 1913: "Meest gelezen Schaaktijdschrift", "Heeft abonné's in alle beschaafde landen", en tenslotte "Volgens vele buitenlandsche Schaakmeesters een der beste Schaaktijdschriften der wereld". De probleemrubriek is in de eerste jaren vrij

Partij uit 'Schaakblad', jg 2, nr 5 (dec. 1904)

Wit: E.H. de Groot, te Schaesberg (Limburg)

Zwart: F. Dekker, te Akersloot.

Giuoco Piano [= Italiaans, red.]

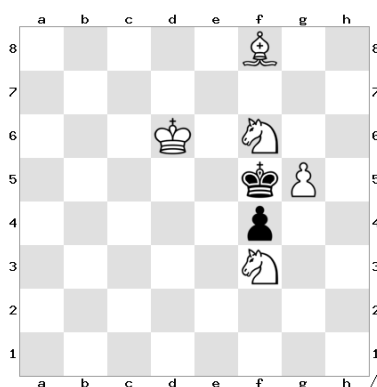
1.e4, e5 2.Pf3, Pc6 3 Lc4, Lc5 4.d3, Pf6 5.Pc3, 0-0 6.Lg5, h6 7.Lxf6, Dxf6 8.Pd5, Dg6 9.Ph4, Dg5 10.g3, Dd8 11.Pf5, Pd4 12.0-0, Pxf5 13.exf5, c6 14.Pe3, Df6 15.Dg4, d5 16.Lb3, d4 17.Pc4, Lf5 18.Dh5, Tae8 19.f4, e4 20.Tae1, a6 21.g4, g6 22.Dxh6, Lxg4 23.Pe5, Lxf5 24.Te2, exd3 25.Tg2, dxc2 26.Pxg6, d3+ 27.Kh1, Lxg6 28.Txg6+, Dxg6 29.Dxg6+, Kh8 30.Lxf7. Zwart geeft op.

uitgebreid. Tussen de vele ingezonden composities ook een aantal van de heer F.H.Jos Ortmans uit Gulpen. Helaas werden zijn creaties af en toe geplaatst met de weinig lovende opmerking "voor minder gevorderden", hetgeen de gevoelige kunstenaarsgeest wellicht heeft gestoord. De toevoer uit Gulpen stagneerde.

Onder de opvallend veel Limburgse abonnees bevond zich E.H. de Groot uit Schaesberg die zelfs partijen inzond, gespeeld tussen hem en de heer F. Dekker uit 'Akersloot'. Het is de oudste verwijzing (1904) naar schaakactiviteit in Schaesberg die ik ooit heb gevonden. Oordeelt u zelf over het schaakniveau hier ter plaatse aan het begin van de 20e eeuw.

Verder in het tijdschrift twee partij-rubrieken, die typerend waren voor de persoonlijkheid van de directeur-uitgever. De eerste: "Wedstrijdpartijen door minder sterken gespeeld" bevat o.a. die van onze plaatsgenoot de Groot. De tweede rubriek "Schaakpartijen door meesters en sterken gespeeld" opent met de partij W. Muntjewerff tegen N.N. Gevolgd door een partij Pillsbury tegen Marshall. Ach, ze moeten hun plaats kennen, die meesters.

Eind 1913 wordt Muntjewerff ernstig ziek en dat betekent het einde van zijn tijdschrift, dat toch ruim tien jaar heeft bestaan. Noch in het boek 'Wij schaken - de eerste Nederlandse encyclopedie over het schaakspel' (1966), noch in het jubileumboek 'Nederland schaakt!' (1974) wordt er melding van hem gemaakt. Ten onrechte.

F.H. Jos Ortmans, Gulpen 1905

Opllossing: 1.Lg7, Kg6 2. Lh6, Kf7 3. Pe5# of 2....Kf5 3. Ph5#

De achtergrond van Willem Muntjewerff

Wijdewormer, het geboortedorp van Willem Muntjewerff

Geboorte

Op 28 januari 1864 doet **Klaas Muntjewerff**, veehouder, woont in Wijdewormer nummer 9, oud 27 jaar, gehuwd met **Aaltje Breebaart** aangifte van de geboorte van zijn zoon **Willem**. Getuigen van deze aangifte waren de veldwachter, Gerrit de Ruyter en de hoofdonderwijzer, Simon de Jong.

Gezin van Klaas Muntjewerff en Aaltje Breebaart

Zij zijn getrouwd op 26 april 1863 te Wijdewormer. Zij kregen 7 kinderen:

Willem Muntjewerff	1864-1913	banketbakker, militair, schaker, auteur, uitgever
Grietje Muntjewerff	1865-1928	huisvrouw
Jan Muntjewerff	1866-1930	broodbakker
Simon Muntjewerff	1868-1952	arbeider, warmoezenier (groentekweker)
Maartje Muntjewerff	1870-1939	huisvrouw
Klaas Muntjewerff	1871-1945	knecht, warmoezenier, landbouwer
Pieter Muntjewerff	1873-1930	landbouwer

Huwelijk

Op 24 maart 1892 trouwt **Willem Muntjewerff** met **Antonia de Vries**. Willem is dan **foerier bij de infanterie**, hij woont in Amsterdam, zijn leeftijd is 28 jaar en hij is geboren te Wijdewormer. Bij de inloting voor de militie (1884) staat als zijn beroep vermeld **banketbakker**. Het huwelijk vindt plaats in Purmerend.

De vader van Willem, Klaas Muntjewerff (1837-1888) is dan al overleden en zijn moeder, Aaltje Breebaart woont in Beemster.

Antonia de Vries is zonder beroep, ook 28 jaar en is geboren en woont in Purmerend.

De vader van de bruid is Harmen de Vries, van beroep winkelier uit Purmerend. Haar moeder, Elisabeth Kersloot, is dan al overleden.

De getuigen bij dit huwelijk zijn: broer Jan Muntjewerff, broodbakker te Oosthuizen; Hendrik

Bakker, zwager van Willem uit de Beemster; Adam Sinkeldam, winkelier uit Purmerend en zwager van de bruid; Joseph de Vries, arbeider en zwager van de bruid.

Toestemming tot het aangaan van een huwelijk wordt gegeven door de commandant van het zevende Regiment Infanterie te Amsterdam.

Willem Muntjewerff en Antonia de Vries kregen één zoon, **Harmen Nicolaas Muntjewerff**. Hij leefde van 1893-1983 en werd militair. In het sterfjaar van zijn vader (1913) werd hij beroepsmilitair en nam hij deel aan de hoofdcursus administratie (1 oktober 1913-1915). Tijdens de 2e wereldoorlog verbleef hij van 15 mei 1942 tot 28 april 1945 in krijgsgevangenschap in Stanislau.

Aan het slot van zijn loopbaan was Harmen Nicolaas Muntjewerff luitenant-kolonel.

Militaire carrière van Willem Muntjewerff

(1884-1901)

Op 12 mei 1884 wordt Willem op 20 jarige leeftijd ingedeeld als loteling bij het **7e regiment infanterie** te Amsterdam.

Bij de keuring blijkt hij 1.60 m lang, hij heeft blond haar en blauwe ogen.

Op 1 november 1884 wordt hij bevorderd tot korporaal, op 4 juni 1885 tot sergeant.

Vanaf 15 september 1885 tot 11 februari 1886 is hij met groot verlof.

In augustus 1886 tekent hij bij voor een periode van zes jaar met een premie van 120 gulden. Zes jaar later, in augustus 1892 tekent hij weer voor een periode van zes jaar. Intussen is hij op 18 oktober 1890 bevorderd tot sergeant 1e klas. Op 7 januari 1892 wordt hij foerier, volgens mij geen rang maar een functie.

Vanaf 18 augustus 1898 telkens voor één jaar bij, waarbij om gezondheidsredenen een voorbehoud wordt gemaakt. Hij heeft in 1899 zijn eerste schaakboek geschreven en uitgegeven. Op 8 oktober 1899 krijgt hij een bronzen medaille uitgereikt. Op 16 april 1901, na een bijna **17 jarig dienstverband** neemt hij vervroegd afscheid van het leger met bewijs van goed gedrag.

Oranje-Nassau Kazerne, onderdak van het 7^e regiment infanterie. Afgebeeld is de zuidgevel met onderdoorgang.

Vanaf 1814 bood deze kazerne aan de Sarphatistraat te Amsterdam onderdak aan het garnizoen van Amsterdam, het 7e Regiment Infanterie. Erg comfortabel was het daar niet. Het gebouw was koud, tochtig en vochtig zodat heel wat manschappen met longontsteking en darmstoornissen te maken kregen.

Het '7e R.I.' genoot een zekere populariteit in de stad door de openbare concerten van zijn muziekkapel. Beroemd hierbij zijn de optredens bij het Tolhuis in Amsterdam Noord onder leiding van hun dirigent Johannes Zaagmans.

Samenvatting

Willem Muntjewerff kwam uit een eenvoudig milieu. De meeste genoemde personen leefden in Noord Holland Noord. In plaatsen als Purmerend, Oosthuizen, Beemster, Wijdewormer. Echte noordkoppers dus.

Weidemolen in het polderlandschap van Wijdewormer

Zijn vader Klaas was veehouder, zijn broers waren, voor zover bekend, broodbakker of in de landbouw werkzaam, o.a. als warmoezenier (groentekweker). Ook de getuigen bij zijn huwelijk van eenvoudige komaf (winkelier, broodbakker, arbeider).

Ten tijde van zijn huwelijk is Willem woonachtig in Amsterdam en is hij militair: foerier, een onderofficiersfunctie. Ook valt op, dat zijn zoon in het sterfjaar van zijn vader (oktober 1913, overlijden van zijn vader in december 1913) zijn militaire loopbaan begint en een hoge rang bereikt (luitenant-kolonel).

NB: Stamboom Dimitri Reinderman

Dimitri Reinderman, schaakgrootmeester

Veel van het voorgaande ben ik aan de weet gekomen door de stamboom van Dimitri Reinderman. De appel valt nooit ver van de boom, onlangs speelde Dimitri nog in het nationale schaakkampioenschap! Dimitri schreef mij onder meer: *“Ja, hij (Willem Muntjewerff) is verre neef van me! Al is het van negen generaties geleden. Hij heeft trouwens levende nakomelingen: zijn kleinzoon Willem Frits had vier kinderen, waaronder een dochter die met een Ten Napel is getrouwd. De voornamen weet ik helaas niet”*.

De schaker Willem Muntjewerff

In 1894 speelt Willem Muntjewerff mee in een K.O. toernooi, vermoedelijk in Utrecht. Via Google Books kwam ik aan de volgende info:

243

Naam.	Klasse.	1 ^{ste} rde.	2 ^{de} rde.	3 ^{de} rde.	4 ^{de} rde.	5 ^{de} rde.
1. G. Nierman	Hilversum II	bye				
2. J. J. R. Moquette	Utrecht I	»	Moquette.	} Moquette.	} Olland.	} A. G. Olland wint van Peet en Moquette wint van E. L. Olland
3. P. de Man	Hilversum II	»	Klein- hoonte.			
4. J. J. Kleinhoonte	Arnhem II	»	Gouwen- tak.	} Olland.	} Olland.	
5. J. Gouwentak	Utrecht I	»				
6. Jacob Peet	Hilversum III	»	Olland.	} Olland	} Olland	
7. N. W. v. Lennep	Amsterdam I	} remise; bij loting won Baudet.				
8. H. H. Baudet	Utrecht III					
9. G. B. H. Hogewind	« I	Olland		} Peet.	} Peet.	
10. A. G. Olland	» I					
11. W. Muntjewerff	A'dam II	bye	Peet.	} Peet.	} Peet.	
12. Jan Peet	Hilversum I	»	Gouwen- tak.			
13. H. Gouwentak	Brussel I	»	Olland.	} Olland.	} Olland.	
14. J. G. Everwijn	Utrecht I	»				
15. E. L. Olland	» I	»	Onnen.	} Olland.	} Olland.	
16. H. J. Daniels	» II	»				
17. S. R. J. Onnen	Delft I	»				
18. A. van Eelde	Utrecht III	»				

I. was alzoo A. G. Olland, II. Jan Peet, III. N. N. en IV. E. L. Olland.

Het is mij nog hoogst aangenaam, hier te kunnen releveeren, dat de eerste prijs, een drietal prachtige Utrechtsche stadgezichten op ezeltjes, door de Utrechtsche Schaakclub beschikbaar was gesteld.

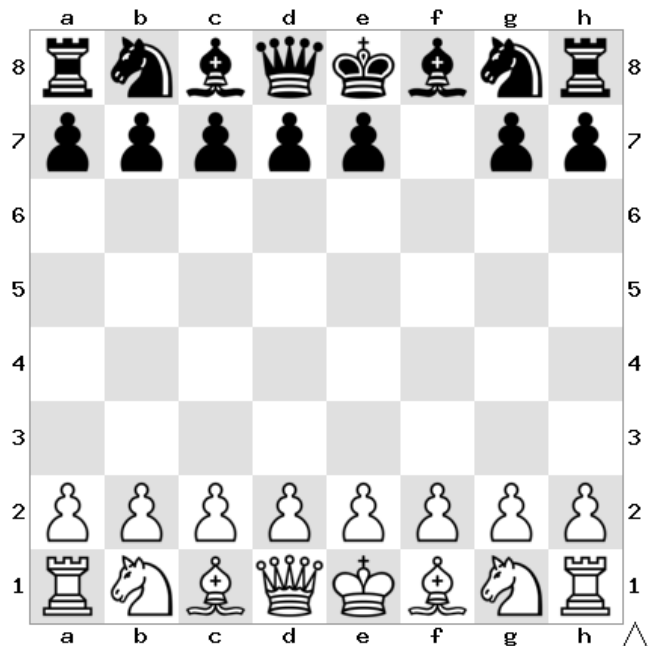
No. 119. Wit: W. Muntjewerff. Zwart: Jan Peet (zonder f7)

1. e4	P h6	13. e5	a5	25. L f4 :	D f4 :
2. L c4	e6	14. a3	ab4 :	26. f3	D e5 :
3. d3	P f7	15. cb4 : ?	T a3 : l	27. K f2	D b2 †
4. P f3	P c6	16. L d2	D a8	28. K e1	T a8 l
5. c3	L e7	17. T a3 :	D a3 :	29. D c2	T a1 †
6. L e3	o—o	18. b5	D b2	30. K f2	D d4 †
7. P bd2	b6	19. L e3	P f4	31. K g3	D e5 † l
8. P f4	L b7	20. T g1	L b4 †	32. f4 l	D e3 †
9. b4	d5	21. P d2	L d2 : †	33. K g4	T g1 :
10. L b3	P ce5	22. L d2 :	P d3 †	34. D c7	T g2 : †
11. P e5 :	P e5 :	23. K e2	D d4 :	en mat in eenige zetten.	
12. d4	P g6	24. L e3	P f4 †	Zwart heett zeer goed gespeeld.	

De schaker Willem Muntjewerff (vervolg)

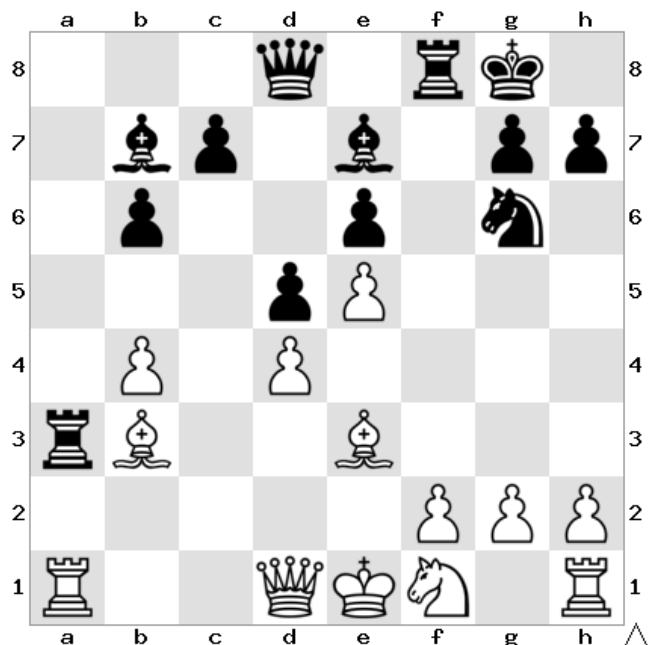
Wit: Willem Muntjewerff

Zwart: Jan Peet

Dit blijkt een voorgiftpartij te zijn. Pion f7 ontbreekt bij zwart, zoals ook in de aanhef van de partij bij Jan Peet staat. Daar had ik aanvankelijk geen rekening mee gehouden!

1.e4 Ph6 2.Lc4 e6 3.d3 Pf7 4.Pf3 Pc6 5.c3 Le7
6.Le3 0-0 7. Pbd2 b6 (hier staat wit nog iets beter)
8.Pf1 (en geen Pf4 zoals in de oorspronkelijke notatie staat) 8....Lb7 9.b4= d5 10.Lb3 Pce5 11.
Pxe5 Pxe5 12.d4 Pg6 (beter is Dg4) 13.e5 a5 (hier moet wit b5 spelen met gelijke kansen) 14.a3 axb4
15.cxb4 Txa3!

16.Ld2+ (relatief beter is: 16.Txa3 Lb4+ 17.Pd2
Lxa3 en wit is iets beter) 16....Da8 17.Txa3 Dxa3
18.b5 en zwart gaat winnen. 18....Db2 19.Le3 Pf4
20.Tg1 Lb4+ 21.Pd2 Lxd2 22.Lxd2 Pd3+ 23.Ke2
Dxd4 24.Le3 Pf4+ 25.Lf4 Dxf4 26.f3 Dxe5+ 27.Kf2
Db2+ 28.Ke1 Ta8 29.Dc2 Ta1+ 30.Kf2 Dd4+ 31.Kg3
De5+ 32.f4 De3+ 33.Kg4 Txxg1 34.Dxc7 Tg2 en wit
gaf op wegens bijvoorbeeld: 35.Kh4 Txxh2+ 36.Kg4
h5+ 37.Kg5 Dg1#

N.B. Kennelijk was dit een KO toernooi met 18 deelnemers. Om aan 16 deelnemers te komen werd een voorronde gespeeld, waarbij Baudet na een remise en na loting doorging en Olland (A.G) na winst tegen Hogewind zich eveneens plaatste voor de volgende ronde.

Jan Peet won later van E.L Olland, zodat de halve finale tussen A.G. Olland en Jan Peet ging.

A.G. Olland won, maar hoe de finale tussen A.G. Olland en J.J.R Moquette is afgelopen staat niet vermeld.

De simultaangever Muntjewerff.

Hoe pakte Willem Muntjewerff het aan om simultaanseances te geven? Hij maakte handig gebruik van de plaatselijke pers. En van de schaakclub ter plekke. Op de een of andere manier, misschien wel door de pers een advertentie voor het SCHAAKBLAD toe te zeggen, wist hij de nodige publiciteit te genereren.

Wellicht is deze simultaanseance op deze wijze tot stand gekomen. Lees en verplaats je in het schaakleven van ruim een eeuw geleden. Wij schrijven 21 januari 1906.

Zondag had in Hotel „de Zwaan“ de aangekondigde simultaan-séance door den Heer W. Muntjewerff, directeur-uitgever van „het Schaakblad“ te Amsterdam, onder dikwerf groote belangstelling, plaats. Te 11 uur ving de heer M. zijne causerie over den oorsprong van 't edele spel in oude tijden aan, daarbij o. a. de legende verhalende van den Koning, die verrukt over 't prachtige spel, aan den wijsgeer die 't hem verklaarde, vroeg welk loon hij voor zijne diensten eischte. Geef mij, zoo sprak de wijsgeer tot den Koning op 't eerste veld van 't bord ('t bord telt 64 velden) één graankorrel en vervolgens op elk volgend veld het dubbele van 't voorgaande; deze eisch nu vond de Koning wel wat al te bescheiden, edoch, 't bleek dat in zijn gansche gebied, ja zelfs op den ganschen aardbodem niet voldoende graan was om aan den eisch des wijsgeers te voldoen.

Nadat na afloop dezer causerie in den tuin van 't Hotel een kiekje van 't schaakgezelschap was genomen, ving te ongeveer 12 uur de eigenlijke séance aan, waaraan door 13 geoefende spelers werd deelgenomen.

De heer M. won 5 partijen, maakte eene partij remise (tegen Kapitein L. J. van Rhijn) en verloor tegen de volgende Heeren: Bonk (offic. v. Gezondh.) J. Rintel, G. H. van Dam en 4 Heeren Sergeants van den Hoofd Cursus. Te 5 uur was 't geëindigd.

Te betreuren is het dat dit schoone spel betrekkelijk zoo weinig beoefenaars vindt. We willen hopen dat door deze séance meerderen lust mogen gevoelen zich in 't edele spel te bekwamen. Ten slotte laten mij hier een der gespeelde partijen volgen.

De heer W. Muntjewerff, directeur-uitgever van het Schaakblad, te Amsterdam, zal, naar wij vernemen, op uitnodiging van de onderofficiersschaakclub „Amersfoort“, op Zondag 21 Januari voor de leden dezer club een simultaan-séance geven in Hotel De Zwaan.

De leden van de Amersfoortsche Schaakvereniging“ zijn officieel uitgenoodigd deze séance bij te wonen.

Een 20-tal liefhebbers hebben zich reeds aangemeld

Vóór den aanvang zal de heer M. een voordracht over het schaakspel houden, waarbij hij zal nagaan hoe dit schoone spel zich in den loop der tijden over de wereld heeft verspreid. Tevens zal men een door hem gemaakt gedicht te hooren krijgen, waarin de eigenaardigheden van het spel in het kort worden geschetst.

De voordracht begint te 11 uur voorm., de séance te 12 uur.

Men hoopt op een druk bezoek. De toegang is vrij.

W. Muntjewerff, Amsterdam <i>Wit.</i>		G. H. van Dam. <i>Zwart.</i>	
Spaansche Partij.			
1. e 4	e 5	23. D d 2	c 6
2. P f 3	P c 6	24. P f 1	T d 8
3. L b 5	a 6	25. D e 2	f 6
4. L a 5	P f 6	26. P e 3	L e 3:
5. 0-0	L c 5	27. D e 4: +	L f 7
6. e 3	0-0	28. D e 2	L f 4
7. L c 6:	d c 6:	29. a 3	D b 5
8. d 3	L g 4	30. P h 4	D e 2:
9. L g 5	h 6	31. T e 2:	T d 2
10. L f 3:	D f 3:	32. T d 2:	L d 2:
11. P b d 2	T a d 8	33. P f 5	K f 8
12. h 3	L h 5	34. P d 6	L c 1
13. D e 2	T f e 8	35. b 4	L a 4:
14. T a d 1	L d 6	36. K f 1	L b 2
15. D b 3	b 5	37. P f 7:	K f 7:
16. g 4	L g 3	38. c 4	L a 3
17. T f e 1	c 5	39. b 5	c b 5:
18. P h 7	c 4	40. c b 5:	a b 5:
19. d e 4:	L c 5	41. K e 2	b 4
20. P d f 3	T d 1:	42. K d 3	b 3
21. D d 1:	b c 4:	43. K c 3	b 2
22. D d 5	D b 6	Wit geeft op.	

voor de naspeler: zet 10 moet zijn:

Lxf6 Dxf6; 16: ....Lg6 en 18: Ph2

Muntjewerff als puzzelcomponist

Willem Muntjewerff heeft kennelijk succes met zijn puzzelrubriek in het Schaakblad, maar succes roept in alle tijden reacties op. Zo ook hier, ene mijnheer de Ruwe levert kritiek op het idee van Willem Muntjewerff om een meestertitel voor schaakprobleem-componisten in te voeren. De Ruwe ziet daar niets in, getuige onderstaande reactie in het orgaan van de Nederlandsche Schaakbond van oktober 1907.

*Over een Meestertitel (fragment). "Een onzer schaakorganen (1)) - het wassend aantal teekent — maakt zich op, voor probleemdichters den meestertitel in te voeren. Dit is op zichzelf beschouwd een onschuldig genoeg, evenals de wetenschap het juiste aantal probleemamateurs — let wel: amateurs — in ons land te kunnen opgeven. Ook bestaat de mogelijkheid, dat het uitzicht op zulk eene onderscheiding bijdraagt tot krachtsinspanning en aldus het schaakleven ten goede komt. Edoch ... er is een maar, De meestertitel moet inderdaad gericht zijn op het streven werkelijke verdiensten te huldigen en toegekend worden door mannen van naam op probleemgebied. Geschiedt zulks niet, dan wordt de meestertitel minderwaardig en in zekeren zin een paskwil. **Op kermissen deelt de ondernemer van eene slagmachine (vulgair: hoofd van Jut) ook ridderorden uit, evenals zijn collega uit de schiettent aan hen, die zich in de zaak verdienstelijk maken.** Niemand zal dien lieden het recht betwisten, maar eene dergelijke onderscheiding op één lijn te stellen met die, welke bv. uit de handen van een regeerend vorst komt, gaat niet aan. Vooral niet, omdat het eene eerezaak betreft. 't Ondernemend schaakorgaan heeft derhalve onbetwistbaar het recht aldus verplichtingen te maken. De vraag, of hiermede tevens de achting*

van weldenkende geestverwanten wordt verworven, zij in het midden gelaten. Zelfs indien de al of niet toekenning van den meestertitel uit den lezerskring van eenig blad moet voortspuiten, wordt over 't hoofd gezien, dat die kring beperkt is en de bevoegdheid tot oordeelen ondersteld bij alle lezers aanwezig".

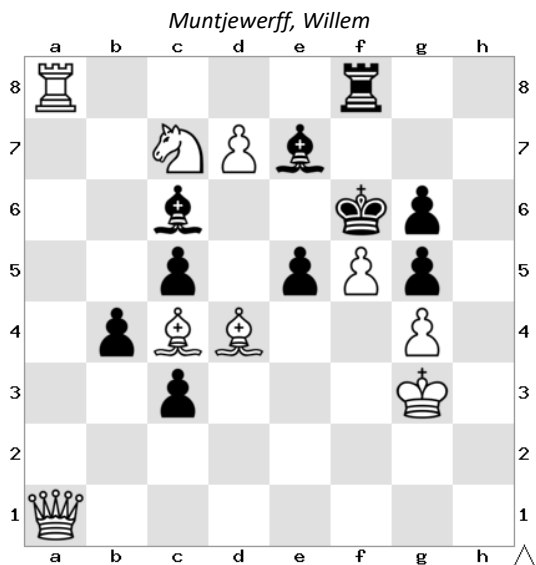
Kennelijk wordt Willem Muntjewerff zoveel mogelijk doodgezwegen: zijn naam en het Schaakblad worden niet genoemd, maar wel bedoeld.

Maar met mijnheer de Ruwe zelf loopt ook niet alles naar wens. Over hem vind ik nog in februari 1914 de volgende mededeling namens de voorzitter van het Bondsbestuur:

"Op de Algemeene Vergadering van 27 April j.1., werd aanden heer J. H. de Ruwe een tijdruimte van 3 maanden toegestaan, om alle eigendommen, die hij van den Bond onder zijne berusting had, aan zijn opvolger over te dragen. Op de laatste gedetailleerde lijst van overdracht dd. 13 Augustus j.1. moest worden aangeteekend, dat bij den tegenwoordigen Bondssecretaris nog niet waren ontvangen alle gedurende het secretariaat van den heer De Ruwe bij dezen ingekomen stukken aan het Bondsbestuur of wel aan hemzelf in zijne hoedanigheid van Bondssecretaris gericht en evenmin notulenboeken en archief van den Nieuwen Nederlandschen Schaakbond. Bij schrijven van 16 September en van 14 October werd de heer De Ruwe daarop nogmaals gewezen, waarop deze onder dagteekening van 16 October mededeelde alles, wat hij onder zijne berusting had te hebben overgedragen. Dientengevolge kon aanden heer De Ruwe geene volledige décharge worden verleend".

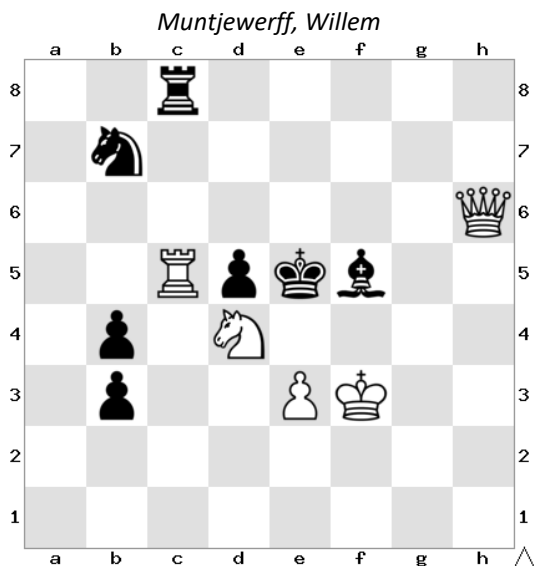
Op de volgende bladzijde staan 3 schaakproblemen van de hand van Willem Muntjewerff.

Muntjewerff als puzzelcomponist (vervolg)

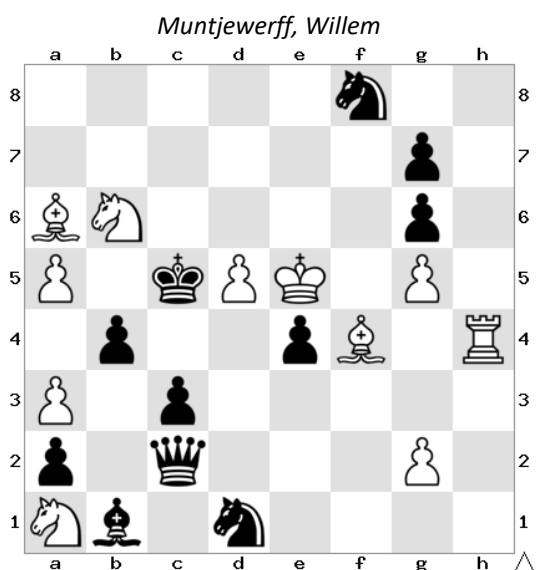
Schaakblad, 1905

1. Tf8+ Kg7 (1...Lxf8 2. d8D+ Kg7 3. Lxe5+ Kh7 4. Dxf8 La8 of een willekeurig andere zet 5. Dh8#)
2. Lxe5+ Kxf8 3. Pe5+ Kg8 4. Pg5+ Ld5 5. Lxd5+ Kf8 6. Ph7#

Het Nieuws van den Dag, 1893

1. e4 Lxe4 2. Ke3 Pxc5 3. Df4#

Het Nieuws van den Dag, 1896

1. Lc1 Ph7 (1...De2 2. Pa4#) 2. Pd7#

SCHAAKBLAD.

Maandblad voor Nederland en Koloniën.

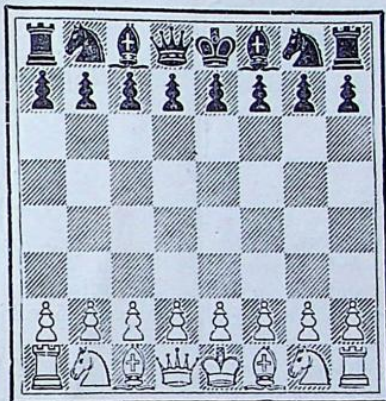
Speciaal gewijd aan de belangen van het Schaakspel.

Opleidingsblad
voor
IEDEREEN.

8^e Jaargang. N°. 2.

1 September 1910.

Dit blad verschijnt den 1sten van elke maand.

Het meest gelezen, zaakrijkste
en uitgebreidste Schaaktijdschrift
in Nederland.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 2.50 per jaar, franco per post.

Geïsponeerd wordt per postkwitantie in de 2de maand na het nemen van een abonnement.

Directeur-Uitgever: **W. MUNTJEWERFF,**

Schrijver van *Schaakmat* en 't *Willekeurige Diagram*; Redacteur van de *Schaakrubrieken* in „*De Prins*” der *Geïllustreerde Bladen* en „*De Amstelbode*”. Versierd met het *Gouden Eerekrans*, aangeboden door de abonneés op 't *Schaakblad*, den 20sten Mei 1909, als bewijs van erkentelijkheid voor het schaakspel bewezen diensten.

Adres: Leidschekade 58, AMSTERDAM.

Abonnementsgelden.

In den loop van deze maand zal per *postkwitantie* over de abonneementsgelden gedisponeerd worden, voor zoover die nog niet per *postwissel* aan ons zijn toegezonden. We verzoeken daarom *geen* postwissel meer te zenden. Mocht het evenwel gebeuren, dat iemand zulks toch doet, en hem daarna de postkwitantie wordt aangeboden, dan hopen wij, dat die aanbieding ons niet euvel geduid wordt, daar de behandeling dier kwitantien bij de Posterijen geregeld ruim 14 dagen duurt.

W. M.

Schaakblad, 8^e Jaargang.

Zij, die zich met ingang van 1 Aug. 1910 — begin van den nieuwen jaargang — op het *Schaakblad*, *grootte of kleine editie* abonneeren, ontvangen dan gratis een exemplaar van het *Extra-Nummer*, waarin alle spelregels en alle (50) *Openingen* voorkomen, alsmede een groot formaat portret van Dr. *LASKER* of van Dr. *TAR-*

BASCH. Al deze werken — dus *Extra-Nr. en portret* — kosten ieder op zich zelf f 0.50.

Bij elk nieuw abonnement wordt dus direct al een waarde van een gulden toegezonden (buite de maandnummers van het abonnement).

Ieder schaker

moet een abonnement hebben op het *Schaakblad*, *grootte editie*. Zie de voordeelen, welke men geniet, als men een abonnement neemt, op de 3e en 4e bladzijde van den *omslag*.

Wie het *Schaakblad* nog niet leest: abonneere zich! Vraagt *Proefnummer* te onzer directie!

Beleefd wordt verzocht, bij verhuizing zoo spoedig mogelijk het nieuwe adres op te geven aan de Directie van het *Schaakblad*.

SCHAAKBLAD.

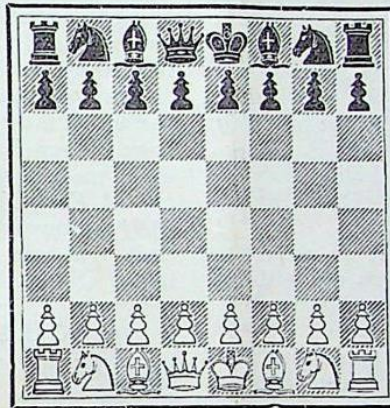
Maandblad voor Nederland en Koloniën.

Speciaal gewijd aan de belangen van het Schaakspel.

Opleidingsblad
voor
IEDEREEN.

8^e Jaargang. N°. 10.
1 Mei 1911.

Dit blad verschijnt den 1sten van
elke maand.

Het meest gelezen, zaakrijkste
en uitgebreidste Schaaktijdschrift
in Nederland.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 2.50 per jaar, franco per post.

Gedisponoord wordt per
postkwitantie in de 2de maand na
het nemen van een abonnement.

Directeur-Uitgever: W. MUNTJEWERFF,

Schrijver van Schaakmat en 't Willekeurige Diagram; Redacteur van de Schaakrubrieken in „De Prins” der Geïllustreerde Bladen en „De Amstelbode”. Versierd met het Gouden Eerekrans, aangeboden door de abonné's op 't Schaakblad, den 20sten Mei 1909, als bewijs van erkentelijkheid voor het schaakspel bewezen diensten.

Adres: Leidschekade 58, AMSTERDAM.

Nationale Schaakwedstrijd te Hengelo (Ov.),

Uit te schrijven door het „Schaakblad”,

op Zondag 7 Mei 1911,

in 't Hôtel de Halve Maan.

PROGRAM.

Gespeeld wordt in 5 klassen, nl. Hoofd-, 1e, 2e, 3e en 4e klasse, en in 3 ronden, nl:

1e ronde van: 10—1 uur	) Met onderling goed- vinden kan hiern ver- andering gebracht wor- den tijdens den wed- strijd.
2e " " 3—5 "	
3e " " 6—8 "	

In groepen van 4 spelers.

De groepen worden geformeerd, zoodra alle deelnemers zijn ingeschreven.

De spelers in elke groep worden genummerd: 1, 2, 3, 4.

In de eerste ronde speelt Nr. 1 met de witte kleur tegen Nr. 2 (Zwart) en Nr. 3 met de witte kleur tegen Nr. 4 (Zwart).

In de tweede ronde speelt Nr. 1 (met de zwarte kleur tegen Nr. 4 (Wit) en Nr. 3 met de zwarte kleur tegen Nr. 2 (Wit).

In de derde ronde speelt Nr. 1 tegen Nr. 3 en Nr. 2 tegen Nr. 4. Om de kleur wordt dan geloot.

Op deze wijze speelt ieder in elke groep met ieder der anderen 1 partij; in 't geheel speelt ieder deelnemer dus 3 partijen.

Wie in elke groep, na 3 partijen gespeeld te hebben, het hoogst aantal punten heeft, wordt den 1en prijs uitgereikt, zijnde een verguld zilveren draagmedaille (schaakbord met krans) met inscriptie, prachtig lint en gesp en een fraaie diploma, die net artistiek is uitgewerkt!

Wie daarop volgt in aantal punten ontvangt den 2en prijs, zijnde een diploma, als boven.

Ieder deelnemer speelt al zijn partijen af.

Inleggeld f 1.00 per persoon.

Iedereen kan aan den wedstrijd deelnemen.

Anmelding kan zoo noodig op den morgen van den wedstrijd-dag, doch liefst vroeger, met het oog op 't reserveeren van borden en stukken.

Bij gelijk aantal punten in dezelfde groep wordt het stelsel Sonneborn—Berger toegepast. Geeft dat stelsel geen meerderheid aan, dan wordt om den betrokken prijs geloot, of wel, belanghebbenden spelen een beslissingspartij.

Hoorn. Den 9en Maart 11. gaf Dr. Jhr. D. van Foreest van Oosthuizen alhier een simultaan-séance. Gespeeld werden 19 partijen. De simultaanspeler won er 16, verloor er 3, nl. tegen de heeren Joh. Hinke, te Spierdijk; P. Druif, te Hoorn en K. Vos, te Hoorn.

J. Mortimer †. In den ouderdom van 79 jaren overleed den 24en Febr. 11. plotseling te San Sebastiaan de Engelsche schaakmeester James Mortimer. Hij woonde het Int. tournoi bij als verslaggever voor eenige Londensche Bladen.

BUITENLAND.

Engeland—Noord-Amerika. Den 7en en 8en April a.s. zal er tusschen deze beide landen een kabelmatch gespeeld worden.

Postwissels ontvangen van:
J. W. Worthington, te Soerabaja; C. F. de Keizer, te Batavia; G. H. T. Jansen, te Palembang; L. H. Smeding, te Antwerpen en E. van der Wijk, te Weltevreden.
Onzen dank voor de toezending.

Uitslag van het Internationaal Meestertournoi te San Sebastiaan, gehouden van 20 Februari—17 Maart 1911.

Namen der Deelnemers.	Nationaliteiten.	Bernstein.	Burn.	Capablanca.	Duras.	Janowski.	Leonhardt.	Maróczy.	Marshall.	Niemzowitsch.	Rubinstein.	Schlechter.	Spielmann.	Tarrasch.	Teichmann.	Vidmar.	Totaal:
Dr. O. S. Bernstein	Rusland	—	0	0	1	1/2	0	1	1/2	1/2	1/2	1	1	0	1	0	7
A. Burn	Engeland	1	—	0	0	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2	0	5
R. J. Capablanca .	Cuba	1	1	—	1/2	1	1	1/2	1/2	1	0	1/2	1	1/2	1/2	1/2	9 1/2
O. Duras	Oostenrijk	0	1	1/2	—	0	1/2	1/2	1	1/2	0	0	0	0	0	0	4
D. Janowski . . .	Rusland	1/2	1	0	1	—	1/2	0	0	1/2	0	0	1/2	1/2	1	0	5 1/2
P. S. Leonhardt .	Duitschland	1	1/2	0	1/2	1/2	—	1	0	0	0	1/2	0	1/2	0	0	4 1/2
G. Maróczy	Hongarije	0	1/2	1/2	1/2	1	0	—	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2	1/2	1/2	6
F. J. Marshall . .	Amerika	1/2	1/2	1/2	0	1	1	1/2	—	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1	8 1/2
A. Niemzowitsch .	Rusland	1/2	1/2	0	1/2	1/2	1	1/2	1/2	—	1/2	1/2	1	0	1	1/2	7 1/2
A. Rubinstein . .	Rusland	1/2	1/2	1	1	1	1	1/2	1/2	1/2	—	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	9
C. Schlechter . .	Oostenrijk	0	1/2	1/2	1	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	—	1/2	1/2	1/2	1/2	7 1/2
R. Spielmann . .	Duitschland	0	1/2	0	1	1/2	1	1	1/2	0	1/2	1/2	—	1/2	1/2	1/2	7
Dr. S. Tarrasch .	Duitschland	1	1	1/2	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1/2	1/2	1/2	—	0	1/2	8 1/2
R. Teichmann . .	Duitschland	0	1/2	1/2	1	0	1	1/2	0	0	1/2	1/2	1/2	1	—	1/2	6 1/2
Dr. M. Vidmar . .	Oostenrijk	1	1	1/2	1	1	1	1/2	0	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	—	9

1e Prijs: Capablanca, 5000 frs.; 2e en 3e Prijs (samen) Rubinstein en Vidmar 3000 + 2000 fr.; 4e Prijs: Marshall en Tarrasch (gedeeld) 1500 fr. Niet-prijswinnaars ontvingen voor een winstpunt 100 frs. Voor elke remise-partij ieder 50 frs. Reiskosten werden teruggegeven. In 't Mei-Nr. zullen we meer in bijzonderheden treden omtrent dit tournoi.

MEESTERPARTIJEN.

Redacteur: J. DAVIDSON,

5 Norland Road, Sheperdsbush, LONDON, W.
N°. 340. **Siciliaansche Partij.**

Gespeeld in het Meestertournooi te Karlsbad in het jaar 1911.

Wit.

NIEMZOWITSCH.

- 1 e4 c5
2 c3 P e6
3 d4 cd4:
4 cd4: d5
5 ed5: D d5:
6 P f3 e5
7 P c3 L b4
8 L d2 L c3:
9 L c3: e4
10 P e5 P e5:
11 de5: P e7
12 D a4† L d7
13 D a3 ....
Om 13 o-o te beletten.
13 .... e3!

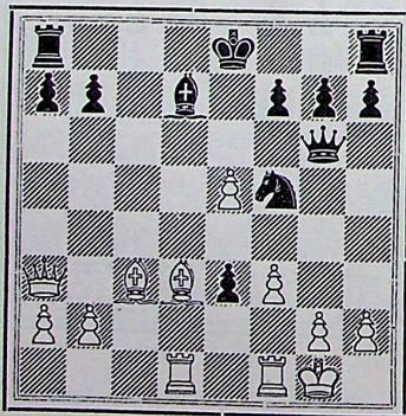
Zwart.

CHAJES.

- 14 f3 ....
Op 14 fe3: dan P f5; 15 T d1, D e4, met goed spel voor Zwart.
14 .... D e6
Gaaf T d1 uit den weg en dekt tevens P e7, wat o-o mogelijk maakt.
15 T d1 P f5
Op 15 .... o-o? dan 16 T d6 enz.
16 L d3 D g6!
17 o-o!! ....
Verbazend mooi berekend! Op 17 g4? volgt D g5 met de dreiging D h4† en D f2†. 17 L f5: was ook goed, maar lang niet zoo sterk als de tekstvoortzetting, die een fijn berekend kwaliteitsoffer insluit.

Stand na den 17en zet van Wit.

Zwart: CHAJES.

Wit: NIEMZOWITSCH.

- 17 .... e2
18 L e2: P e3
19 K f2! ....

Hierop berustte de combinatie: 19 T f2 (P d1: 20 L d1: D b6!) noch 19 g3 (P f1: 20 L f1; D b6† 20

K g2, L b5! hadden den aanval vastgehouden.

- 19 .... P d1:†
Op 19 .... P f1: volgt 20 T d6, D f5; 21 L d3, D f4; 22 T d7!, L d7: 23 L b5†, K c8; 24 D c5† K b8; 25 D d6†, K c8; 26 L d7† en mat in 3 zetten.
20 T d1: D b6†
21 L d4 D e6
Op 21 D c6 volgt L e3.
22 b3! L c6
23 L c5 T d8

- 24 L d6 D f5
25 D e1! h5
26 L d3 D e6
27 D g5! T d7
28 L f5 T d6:
Op 28 .... f6 volgt 29 D g6†, D f7; 30 e6 en wint. 29 ed6: f6
Op 29 .... D f6 volgt 30 d7†, K d8; 31 D f4 enz. 30 D g6† D f7
31 d7† L d7:
32 D f7:†
Zwart geeft op.

N°. 341. **Fransche Partij.**

Gespeeld in het Internationaal Meestertournooi te Karlsbad in het jaar 1911.

Wit.

NIEMZOWITSCH.

- 1 e4 e6
2 d4 d5
3 ed5: ed5:
4 L d3 L d6
5 P e2 D h4?
Een experiment, dat niet opgaat.
6 P c3 P f6
7 P b5! P g4
8 P c6:† cd6:
9 g3 D f6
10 o-o g5?

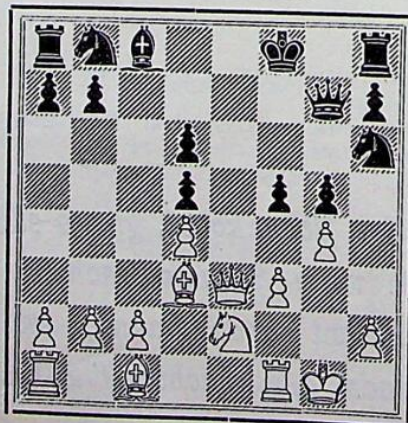
Zwart.

JOHNER.

- Beter was 10 .... o-o, doch Wit houdt ook dan 't betere spel. Bijv. 10. ... o-o; 11 P f4, L e6; 12 P e6, D e6; 13 T e1, D d7 14 D f3 enz.
11 f3 P h6
12 g4! ....
Dreigt h4 en bovendien P g3, P h5.
12 .... D g7
13 D d2 f5
14 D e3† K f8

Stand na den 14en zet van Zwart.

Zwart: JOHNER.

Wit: NIEMZOWITSCH.

De uitgever Willem Muntjewerff (vervolg)

Op de voorgaande pagina's treft u aan wat wel het opus magnum van Willem Muntjewerff genoemd mag worden. De uitgave van het "SCHAAKBLAD" begon in 1903 en eindigde in 1913 met de dood van Willem Muntjewerff.

Ik heb weergegeven wat ik van internet heb kunnen plukken en alhoewel er in de 10 jaar van het bestaan van "SCHAAKBLAD" er ruim honderd edities verschenen moeten zijn met talloze schaakpuzzels, partijbesprekingen, uitgeschreven toernooien en simultaanseances geven deze 5 bladzijden toch een behoorlijke indruk van de inhoud van het "SCHAAKBLAD".

In 1907, om precies te zijn op 7 september verscheen in de Nieuwe Haarlemsche Courant de mededeling dat het "SCHAAKBLAD" van 8 bladzijden naar 24 bladzijden gaat. De prijs gaat dan f. 2,50 per maand en dat mag ook wel met zo'n mooi portret van de koningin op de voorpagina.

En, Willem Muntjewerff kennende, dat zal wel niet de enige krant zijn waarin die aankondiging verschenen is.

Maar naast vrije publiciteit adverteert Willem Muntjewerff ook.

In de Limburgse Koerier van 27-08-1912 verschijnt de volgende advertentie (zie volgende bladzijde)

Dus daar doe ik het er maar mee. Ik hoop nog wel een keer naar de KB in den Haag te gaan, waar alle uitgaven van het "SCHAAKBLAD" op microfilm staan, of naar het Max Euwe Centrum, waar enkele jaargangen in hun bibliotheek aanwezig zijn, of naar Bert Corneth, van wie ik weet hoe groot zijn collectie op schaakgebied is, dus het zou mij niet verbazen als Bert ook alle jaargangen in bezit heeft.

Het "SCHAAKBLAD" begon dus in 1903 en een jaarabonnement kostte toen 1 gulden en telde 8 bladzijden.

De uitgever Willem Muntjewerff (vervolg)

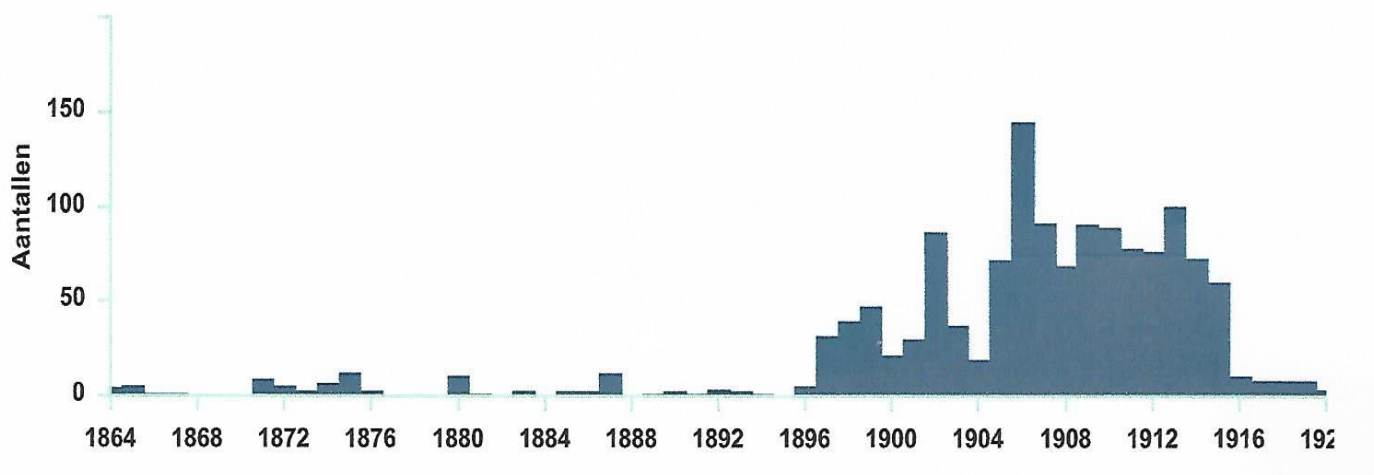

Limburgse Koerier van 27-08-1912

Niet alleen in deze advertentie, maar ook in andere uitingen zoals het "SCHAAKBLAD" blijkt dat Willem Muntjewerff best tevreden over zichzelf was. Hij stak dat niet onder stoelen of banken en wat mij betreft had hij groot gelijk. Als je ziet hoe

vaak zijn naam genoemd wordt alleen al in krantenartikelen dan kom je in de periode 1864 tot aan zijn dood in 1913 tot de volgende grafische weergave:

Grafische weergave van zoekresultaten 1.377 krantenartikelen

Willem Muntjewerff en de pers.

Zoals ook uit het voorgaande blijkt onderhield Willem Muntjewerff uitstekende contacten met de pers. Vaak verzorgde hij een schaakrubriek, maar ook zorgde hij ervoor dat er over hem geschreven werd. Tot na zijn dood!
Zijn naam komt voor in artikelen in o.a. het Bataafsche Nieuwsblad, en in de schaakru-

brieken van De Telegraaf, De Tijd, De Courant, De Morgenpost en Het Geïllustreerd Zondagsblad voor Katholieken. Onderstaand twee fragmenten. Het artikel in het "Bataafsche Nieuwsblad" onderstreept wat Bert Corneth over hem schrijft, het tweede fragment laat zien hoe handig hij zijn public relations behartigd.

Fragment uit het "Bataafsche Nieuwsblad" uit 1922

der bevolking, was in Holland de oud-onderofficier **W i l l e m M u n t j e w e r f f**, Deze, zelf een zeer middelmatig schaker zijnde, hoewel hij zich dit niet bewust was en kasteelen bouwde op zijn schaakkracht, heeft gedaan gekregen, wat de Ned. Schaakbond in al de jaren van zijn bestaan niet wist te bereiken. En hij deed dit in een betrekkelijk korten tijd. Hij deed het op humbugmanier, met dikke woorden en op een wijze, die met bescheid en nederigheid weinig te maken had. In zijn periodiek, Het S c h a a k b l a d, werd den zich met roem overdekkenden strijder door den schaakgeneralissimus **Muntjewerff** hoogstdezelfs-eigenhandig het eeremetaal op de borst gespeld!!!

Fragment uit "De Courant" van 18-03-1899 over "Schaakmat"

menheid met zijn arbeid ontvangen. Zoo schrijft de Intendant van het Huis van H. M. de Koningin-Moeder, jhr. De Ranitz, o. a.: „Hare Majesteit ontving die aflevering met belangstelling, terwijl het Harer Majesteit aangenaam zal zijn ook de overige afleveringen te ontvangen, indien de uitgave van genoemde handleiding voortgang zal hebben. Als tegemoetkoming in de kosten doet Hare Majesteit den heer **Muntjewerff** hierbij een bedrag van veertig gulden toekomen.“

f/ 40 in 1899 is in 2023 ruim € 6000

De ere-voorzitter Willem Muntjewerff

In het "Tijdschrift van den Nederlandschen Schaakbond" van 01-11-1906 wordt de oprichting van de "Nationale Schaakclub" in Amsterdam gemeld. "Nationaal" omdat die club de belangen van het schaken in heel Nederland wil bevorderen.

Opvallend is dat 2 voorzitters genoemd worden: L.A. Kuijpers als voorzitter en Willem Muntjewerff als ere-voorzitter.

Geheel in overeenstemming met het idee van Willem Muntjewerff om, net als met het "Schaakblad" in heel Nederland en koloniën actief te zijn. Marktontwikkeling

En ook nog met een sjeke titel: ere-voorzitter.

Amsterdam. – Men verzoekt ons opname van het volgende: Te Amsterdam is op initiatief van de Heeren W. Muntjewerff en L.A. Kuyers een schaakclub opgericht, die den naam draagt: "**Nationale Schaakclub**". Deze club beoogt tweeërlei doel: een **Plaatselijke** en een **Nationale**.

Het **Plaatselijke** doel is hetzelfde, als dat van andere reeds gevestigde clubs. Het **Nationale** doel geldt uitsluitend voor 't behartigen der schaakbelangen in geheel Nederland.

Het clublokaal is gevestigd in een der prachtige bovenzalen van 't Café „**De Bisschop**” op den Dam. Speelavonden zijn: Dinsdag en Zaterdag van 8—12 uur.

Contributie f5,— per jaar, te voldoen in 4 driemaandelijksche termijnen, elk a f1,25. Entree f 1,—.

De club laat ook donateurs en donatrices toe. De contributie daarvan is f2,50 voor een ingezetene van Amsterdam en f 1,— voor ingezetenen buiten Amsterdam; dezen hebben steeds vrijen toegang en vrij spelen. Ter kennismaking kan eenzelfde persoon 3 maal per jaar geïntroduceerd worden.

De leden der club stellen zich beschikbaar om te spelen met niet-leden, ook buiten de speelavonden. Ieder, geen lid zijnde, die met een lid wenscht te spelen, betaalt daarvoor f 0,15 voor den geheelen avond.

Zoodra de kas het benoodigde fonds bezit, schrijft de Nationale Schaakclub een nationalen wedstrijd uit, waarvoor de plaats door genoemde club bepaald wordt.

Ieder, die wenscht te spelen met een lid der club, stelt zich **rechstreeks** met dat lid in correspondentie. De namen dier leden zullen door middel van „'t **Schaakblad**” bekend gemaakt worden. De club telt op 't moment 15 leden en 2 donateurs. Het bestuur bestaat uit de Heeren: W. Muntjewerff, Eere-Voorzitter; L.A. Kuijpers; Voorzitter ; L. Giel, Daniël Stalpertstraat 80 te Amsterdam, Secretaris; H. Schols, Penningmeester en J. v. d. Laan, Bibliothecaris. Brieven enz. te richten aan den Secretaris.

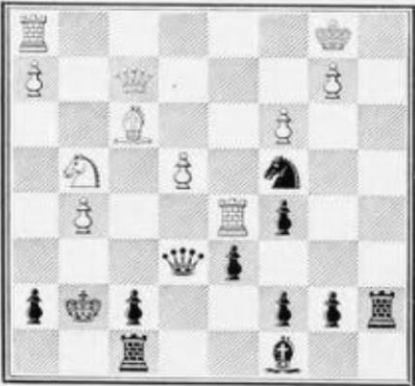
Van dit oogenblik af, is ieder, niet-lid, nu reeds in de gelegenheid op de speelavonden, tegen betaling van f 0,15 met een lid te spel

De schrijver Willem Muntjewerff.

Hoe pakte Willem Muntjewerff het aan om een schaakboek, in dit geval **“Het Willekeurig Diagram”** (1901-Amsterdam) te schrijven? Hij putte uit schaakpartijen, die hem onder ogen kwamen, zocht naar 100 spannende combinaties van grootmeesters en publiceerde die zoals bijgaand weergegeven. Hij voorzag zijn boek van een inleiding en van een uitgebreid register. De inleiding is de moeite van het lezen waard, o.a. om je op die manier te verplaatsen in de persoon Willem Muntjewerff. Het redigeren zal in die tijd, waarin je wel kon plakken en lijmen, maar dan met schaar en lijm, een flink karwei geweest zijn.

16
10
BLACKBURNE.
WIT.

h g f e d c b a

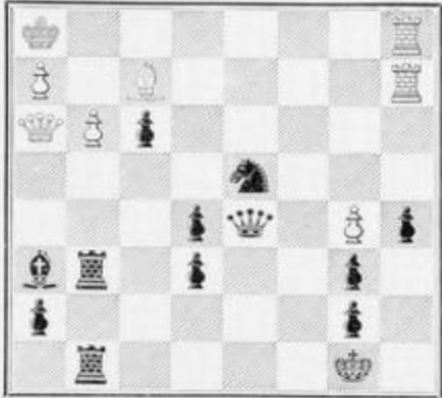

ZWART.
MACKENZIE.

1. ... Dd5:;!   2. ed5:, Lf5 †;
3. Dc2, Ta1 †;!   4. Ka1:, Le2:
en wint.

19
13
N. N.
WIT.

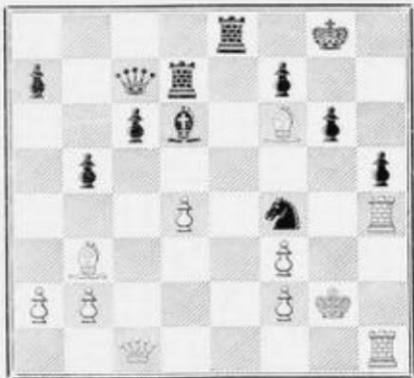
h g f e d c b a

ZWART.
J. H. ZUKERTORT.

1. ... Pf5;   2. Lb6:, f2 †;
3. Dg2, Tg3:;   4. hg3:, Pg3: †;
5. Kh2, Pf1 †;   6. Df1:, Lf4 †;
7. Kh3, Df3 †;   8. Kh4, Dg4 †.

63
57
J. SCHWARZ.
ZWART.

WIT.
BLACKBURNE.

1. Df4:!!; Lf4:;   2. Th5: en Zwart is verloren.

De schrijver Willem Muntjewerff

(zijn voorwoord bij "Het Willekeurige Diagram")

VOORBERICHT.

In aansluiting op de vroeger door mij geschreven Handleiding, getiteld: "Schaakmat" heb ik, ter verkrijging van een duidelijker overzicht in het matzetten van den vijandelijken koning, gemeend, een werkje samen te moeten stellen, hetwelk de middelen vervat, om aan dat doel te kunnen beantwoorden.

Die middelen hiertoe benoodigd, zullen hierin bestaan uit willekeurige diagrammen, welke uit reeds gespeelde schaakpartijen zijn ontstaan en tevens nog vele stukken Officieren en pionnen — bevatten, terwijl de matzetting van een der koningen, of wel het winnend spel van een der spelers, na eenige zetten ten gevolge heeft.

"Schaakmat" dat in 't bijzonder is samengesteld tot het verkrijgen eener grondige kennis der „Openingen," dit boekje is samengesteld, uitsluitend tot de beoefening van het „Middenspel," vandaar de aanwezigheid der vele schaakstukken.

„Eindspelen" kan men deze diagrammen daarom niet noemen, hoewel het doel toch na enkele zetten reeds is of wordt bereikt. Het begrip van „Eindspel heeft een geheel andere beteekenis. De vlijtige beoefenaar zal zelfs in menig diagram kunnen opmerken, uit welke opening deze is ontstaan.

In stede van de reeds hieraan gegeven titel, zou ik dit werkje daarom met het volste recht „Het Middenspel" kunnen noemen, indien een ander motief mij dit niet belette. Het geheim hiervan kan ik echter nog niet openbaren.

Ik ben bij het samenstellen van dit boekje van oordeel geweest, zeer kort te zijn: breedvoerige analyses, theoretische beschouwingen enz. zijn vermeden, slechts de zetten, welke rechtstreeks leiden tot liet doel, zijn hier aangegeven.

Naar aanleiding van het feit, dat — volgens eene reeds bestaande statistiek betreffende gespeelde schaakpartijen het percentage van het aantal winstpunten van Wit aanzienlijk grooter is dan dat van Zwart — zie "Schaakmat"bladz. 55 — heb ik, ter gemoetkoming van deze laatste, gemeend, in dit werkje de rechten van beide kleuren gelijk te moeten stellen, door n.l. het aantal hier opgenomen diagrammen te halveeren: de eene

helpt door Zwart en de andere door Wit gewonnen.

Bovendien zijn hierin, tot gemakkelijk overzicht, alle diagrammen, door dezelfde kleur gewonnen, als een geheele serie en bloc bijeengevoegd, zoodanig dat de Zwartwinnende in de eerste helft en de Witwinnende in de tweede helft worden behandeld. Ten slotte heb ik gemeend, de stukken, voorkomende in de zwartwinnende diagrammen in denzelfden vorm op te nemen als die, welke voorkomen in de witwinnende diagrammen. De beoefenaar van dit werkje, die zich aan de zijde van de eerstgenoemde stelt, ziet dus de daarin aanwezige stukken niet omgekeerd. Het schaakbord heeft hij dan met de 8-1 lijn naar zich toegekeerd, waardoor de a-lijn rechts van zich bevindt; hij telt dus hier van 8 tot 1. Zonder twijfel zal deze methode van studeeren de geoefendheid in het schaakspel aanzienlijk vergrooten wat betreft de behandeling van de zwarte of donkere kleur. Tevens zal de alom bekende afkeer, die zich in meerdere of mindere mate in 't algemeen bij de meeste schaakspelers eigen is om hiermede te spelen, aanmerkelijk er door verminderen. Als vademecum is dit werkje natuurlijk niet al te lijvig gemaakt; hier is, ondanks zijne beknoptheid, vooral gelet, veel te produceeren in een kort bestek.

Wat betreft het bestudeeren van diagrammen, zooals ze b.v. hier zijn aangegeven, kan ik met zekerheid constateeren, dat dit een praktische overgang is van de opening tot het middenspel. De beoefenaar der winnende kleur leert hier van de reeds ontstane minder gunstige positie's van de tegenpartij gebruik te maken niet alleen, doch verkrijgt ook allengskens een zekere bedrevenheid in het „diep zien," wat een gewichtige factor is voor het meesterschap in het schaakspel.

Ik ben daarom bij de samenstelling hiervan zeer zorgvuldig geweest: slechts die diagrammen, waarin fraaie combinaties, interessante en correcte offers, of verreikende zetten voorkomen, welke de matzetting der tegenpartij of wel het eigen beter spel ten gevolge hebben, zijn hiervoor uitsluitend uitgezocht.

Ik wensch dan ook dat dit werkje met vrucht zal kunnen worden aangewend.

Amsterdam, Januari 1901 W.Muntjewerff

Willem Muntjerwerff over zijn ziekte

Ik vroeg Bert Corneth of hij iets wist over het vroege overlijden van Willem Muntjerwerff, met name naar de doodsoorzaak. Daarop zond Bert mij de volgende publicatie van Willem's hand in het Schaakblad.

Dat is echter te weinig om o.a. een internationalen schaakwedstrijd uit te schrijven. Mijnerzijds zouden er ook wel in tijds bijzondere uitgebreide maatregelen getroffen zijn, indien mij persoonlijk er iets niet gebeurd ware, dat mij mijne pogingen deed verhinderen, nl. een ernstig ziektegeval, waaraan ik reeds lang lijdende ben, en mij bijna ten grave had gesleept, zonder dat ik het zelf wist. Het was iets, dat òf de maag òf wel het onderlijf had aangegrepen. Sinds 1 October 1912 ben ik onder geneeskundige behandeling, en, hoewel ik dikwijls door Heeren Doktoren serieus onderzocht ben geworden, was 't echter toch onmogelijk de diagnose te kunnen vaststellen. Zelfs een specialiteit in maag- en buikziekten, die me nog wel door middel van Röntgenstralen heeft onderzocht, is 't niet gelukt de kwaal of ziekte, wat ik dan had, aan te wijzen.

Een tweede specialiteit, die op een andere manier werkte, gelukte het echter -- reeds bij het eerste onderzoek al -- de diagnose vast te stellen, nl. een groot abcès van 4 à 5 centimeter onder de maag, waardoor het geheele onderlijf en 't bloed in ziekelijken toestand verkeerde, en ik den dood meer nabij was dan ik zelf wel dacht.

Dat abcès moest ik al jaren gehad hebben volgens het oordeel van die specialiteit. Gelukkig ben ik thans -- zoo ik hoop -- op den goeden weg der genezing, en zal weldra geheel hersteld zijn.

Maar het ziektegeval, dat mij reeds zoo lang onder geneeskundige behandeling hield, had ten gevolge, dat mij heel veel rust werd voorgeschreven, en dat is nu eigenlijk oorzaak, dat mij geen tijd restte, om voldoende activiteit te betoonen, en flink handelend op te treden, aangaande het wedstrijdplan, dat ik, uitsluitend ter wille der geabonneerden op 't Schaakblad, op 't oog had. Het was mij beslist onmogelijk iets *bijzonders* te doen.

Vergeefse hoop. Op 7 december 1913 overlijdt Willem, waarschijnlijk is hij overleden aan een doorgebroken abces en een buikvliesontsteking.

Overlijden Willem Muntjewerff

DE HEER W. MUNTJEWERFF, op schaakgebied een algemeene bekendheid, overleed Zondag 1.1. te Amsterdam. Jarenlang heeft hij aan dit edele spel zijne krachten gewijd en genoot bij zijne vrienden en bekenden groote waardeering. Sedert 1898 verzorgde de overledene de schaakrubriek in ons „Geïllustreerd Zondagsblad”. Voorts was hij redacteur van het „Schaakblad”.

Willem Muntjewerff

Schaakrubriek “Het Vaderland” van 22-12-1913

Redacteuren H. Baudet en Jhr. Strick van Linschoten

In Memoriam Willem Muntjewerff.

Een der meest bekende figuren uit de schaakwereld, Willem Muntjewerff, heeft ons 7 December verlaten. Reeds lang was hij sukkelende, zoodat hij zijn lievelingsbezigheid, het redigeeren van het „Schaakblad”, eerst in andere handen overdroeg, en toen deze bleken tegen den zwaren last van eene dergelijke redactie en administratie niet opgewassen te zijn, moest de uitgave gestaakt worden.

Een ieder, die zijne ambitie hiervoor kende, kan begrijpen, wat de groote organisator bij 't doen ophouden van het verschijnen doorleefd moet hebben.

„De groote organisator”, zeg ik, voorwaar, al was hij als speler niet een onzer corypheeën, als organisator kende hij zijns gelijken niet.

Wie in den lande wist pl.m. 1200 schaakspelers te vereenigen? En toch mag dit getal niemand verwonderen, als men bedenkt, dat het een gevolg is van een onzelfzuchtig krachtig streven, het schaakleven te bevorderen, waar maar mogelijk was.

Met tallooze menschen was hij steeds in correspondentie, niets was hem te veel. Hoe dikwijls woonden wij het op wedstrijden bij, dat, als hem wel tien, twintig maal achter elkaar door leeken gevraagd was naar de beteekenis van het stelsel Sonneborn-Berger, of naar het aankondigen van een mat, hij ons zijn nood klaagde over de onwetendheid van het publiek in dergelijke eenvoudige zaken, zeggende, dat hij er nu genoeg van had. Oogenblikkelijk daarna kon men hem zich zelf zien logenstraffen: immers een nieuwgekomenen werden met hetzelfde geduld en toewijding de mysteriën van het genoemde wedstrijdstelsel uitgelegd.

Muntjewerff was inde eerste plaats een goed mensch, vol kleine attenties en groote beleefdheden. Ware het hem in zijn jeugd vergund geweest zich veelzijdiger te ontwikkelen, dan was van hem iemand geworden, die het tot groote daden gebracht had. R. I. P.

Aanvullende opmerkingen door Bert Corneth (d.d. 16 februari 2023)

Een feit dat niet mag ontbreken is het 'Gouden Eere-kruis', dat Muntjewerff aan zichzelf liet uitreiken. Dat bleek een bedenksel van Muntjewerff zelf te zijn. Die vond dat hij wel iets extra's had verdiend voor alles dat hij voor de Nederlandse schaakgemeenschap deed. Dus organi-

seerde hij via zijn Schaakblad een crowd-funding actie om het fonds te vullen waaruit dat sieraad kon worden gefinancierd. Het werd hem plechtig uitgereikt op 20 mei 1909 (Hemelvaartsdag) in Amsterdam, door het 'Comité'. Sindsdien staat er op de eerste bladzijde van elk nummer:

Directeur-Uitgever: W. Muntjewerff, Schrijver van Schaakblad en 't Willekeurig Diagram. Versierd met het Gouden Eerekruis, aangeboden door de abonné's op 't Schaakblad, den 20sten Mei 1909, als bewijs van erkentelijkheid voor het schaakspel bewezen diensten.

Tenslotte: De relatie tussen de Nederlandse Schaakbond en Muntjewerff was niet best. Muntjewerff opereerde volledig buiten de Schaakbond om, organiseerde bijvoorbeeld Nationale Schaakwedstrijden, die niets te maken hadden met de landelijke bond.

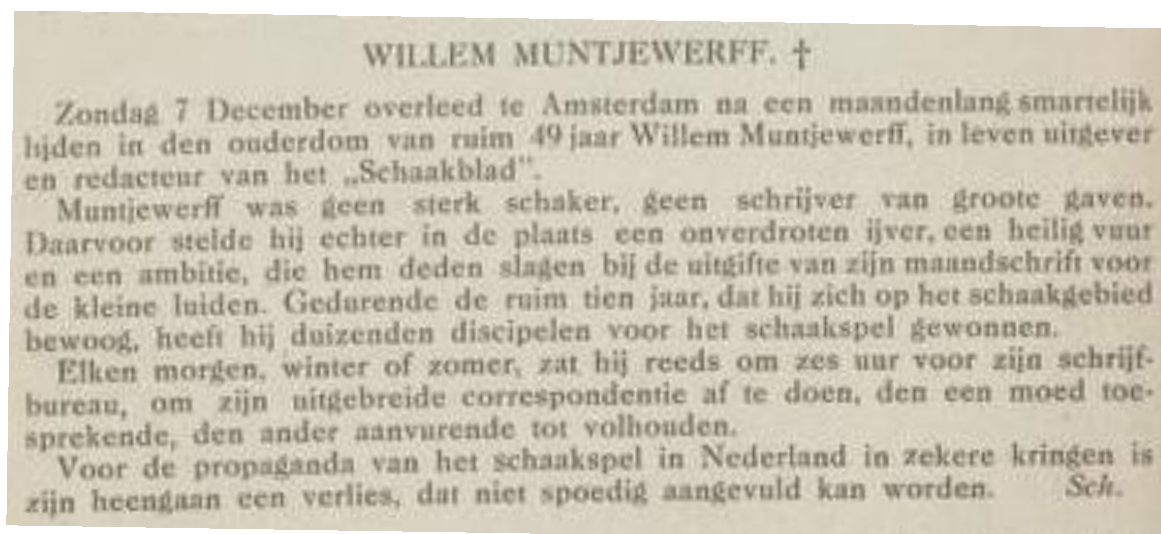
Dat was natuurlijk tegen het zere been van het bondsbestuur. Toch kan ik veel sympathie opbrengen voor Muntjewerff. Zeker als je kijkt naar zijn activiteiten in de context van die tijd: De 20e eeuw tot aan het begin van de 1e wereldoorlog. Schaken was toen nog een elitaire sport, contributies waren relatief hoog, en heel vaak moest een ballotage-commissie nog over je gevraagde toegang oordelen. Arbeider-schaakverenigingen waren er nog niet in ons land. In die context

probeerde Muntjewerff het schaakspel zo breed mogelijk te verspreiden, hij was onvermoeibaar, wilde dat elitaire karakter breken, en dat is hem best goed gelukt.

Hij overleed op 7 december 1913, en in het februari-nummer 1914 van het bondsblad verscheen slechts een kort overlijdensbericht van de hand van hoofdredacteur Schelfhout, die het Schaakblad een 'maandschrift voor de kleine luiden' noemde en waarvan ik de laatste zin heel typerend vond:

'Voor de propaganda van het schaakspel in Nederland in zekere kringen is zijn heengaan een verlies dat niet spoedig aangevuld kan worden.'
Tot zover Bert Corneth.

Onderstaand het betreffende overlijdensbericht:

Ten slotte

Heb je trouwens wel eens de naam gehoord van Wim (Willem) Muntjewerff, volgens sommigen in ons land de uitgever van het eerste serieus te nemen schaakblad (met als prozaïsche titel Het Schaakblad)? We hebben het dan over het eerste decennium van de twintigste eeuw. Op het internet vond ik zijn geboorte- en sterfjaar: 1864 respectievelijk 1913. Maar misschien gaat dat over iemand anders met dezelfde naam. Enfin, zou jij misschien eens wat spitwerk kunnen verrichten naar deze intrigerende man?

Deze mail ontving ik eind vorig jaar van Ilmar Woldring. Ik reageerde positief, maar waar begin je zoiets? Allereerst googelen en kijken wat dat oplevert. Maar ook contact opnemen met mijn zoon, die over veel meer genealogische gereedschappen beschikt dan ik destijds kon gebruiken tijdens het onderzoek naar onze familie.

Al snel kon ik op de hoogte komen van de belangrijkste genealogische gegevens van Willem Muntjewerff. En over krantenartikelen uit die tijd via Delpher. Maar ik kon niet beschikken over alles wat Willem Muntjewerff geschreven had: slechts één van de door hem geschreven boeken en alleen maar enkele fragmenten van zijn opus magnum: het SCHAAKBLAD.

Daarvoor moet ik naar de KB in den Haag, of naar de bibliotheek van het Max Euwe Centrum in Amsterdam. Ga ik nog doen.

Terwijl ik mij zodoende toch een beeld begon te vormen van Willem Muntjewerff vroeg ik mij af of er niet eerder over Willem Muntjewerff gepubliceerd was. Eerlijk gezegd kon ik mij niet voorstellen dat dat niet het geval zou zijn. Maar wie ik ook vroeg: geen resultaat. Totdat ik deze vraag stelde aan **Bert Corneth**, van wie ik weet dat hij over heel veel materiaal beschikt in de vorm van boeken, tijdschriften, correspondentie enz. En wat

bleek: Bert heeft geruime tijd geleden (in 2001) een artikel over Willem Muntjewerff geschreven! Met dat artikel open ik mijn bevindingen over Willem Muntjewerff.

En wat heeft die speurtocht opgeleverd?

Allereerst heel veel plezier. En ook heel veel gegevens, die ik niet allemaal in het voorgaande gebruikt heb. Dat zou ook nauwelijks mogelijk zijn: Willem Muntjewerff was actief, productief en ondernemend. Zo heb ik talloze krantenberichten over simultaanseances, door hem georganiseerde wedstrijden, advertenties voor het SCHAAKBLAD, redactionele artikelen in de vele kranten waarvoor hij de schaakrubriek verzorgde. En dan moet je keuzes maken. Dus bijvoorbeeld **wel** over de simultaanseance die Willem Muntjewerff in Amersfoort gaf, maar **niet** over een simultaanseance die leidde tot de oprichting van een schaakvereniging.

Wat is nu mijn samenvattende conclusie over Willem Muntjewerff?

Eigenlijk staat die heel goed verwoord in het "In Memoriam" van H. Baudet en Jhr. Strick van Linschoten: Willem Muntjewerff is van **groot belang** geweest voor de Nederlandse schaakwereld van rond de eeuwwisseling van 1900. Als schaker, simultaangever, probleem-componist en schrijver niet bijzonder, maar als uitgever, organisator en, zo zouden wij tegenwoordig zeggen, als marketeer **absoluut een grootheid**.

Heerlen, maart 2023

Fred Tammen

Tijdbalk Willem Muntjewerff

<u>jaar</u>	<u>gebeurtenis</u>	<u>bladzijde</u>
1864	geboorteaangifte	3
1884	in militaire dienst als loteling	4
1884	bevordering tot korporaal	4
1885	bevordering tot sergeant	4
1888	overlijden vader Klaas Muntjewerff	3
1890	bevordering tot sergeant 1e klasse	4
1892	huwelijk met Antonia de Vries	3
1893	geboorte zoon Harmen Nicolaas	3
1893	publicatie puzzel in Het Nieuws van den Dag	10
1894	toernooideelname Utrecht	6
1894	partij tegen Jan Peet	7
1896	publicatie puzzel in Het Nieuws van den Dag	10
1898	Schaakrubriek in het "Geïllustreerd Zondagsblad"	23
1899	publicatie over het boek "Schaakmat"	18
1901	vertrek uit militaire dienst	4
1901	voorwoord bij "Het Willekeurig Diagram"	21
1903	eerste editie van het Schaakblad	16
1904	partij de Groot (Schaesberg) tegen Dekker (Akersloot)	2
1905	publicatie puzzel in Schaakblad	10
1906	simultaanseance in Amersfoort	8
1906	oprichting "Nationale Schaakclub"	19
1907	commentaar H. de Ruwe op puzzelrubriek	9
1907	publicatie grote editie van het Schaakblad	16
1909	uitreiking erekruis	24
1910	publicatie Schaakblad 8e jaargang no 2	11
1911	publicatie Schaakblad 8e jaargang no 10	12
1912	advertentie in de "Limburgse Koerier"	17
1912	over zijn ziekte	22
1913	laatste editie van het Schaakblad	2
1913	overlijden	23
1913	"Het Vaderland" over zijn overlijden	23
1913	overlijdensbericht in het "Geïllustreerd Zondagsblad"	23
1914	overlijdensbericht in het Bondsorgaan	24
1922	publicatie in het "Bataafsch Nieuwsblad"	18
1983	overlijden Harmen Nicolaas Muntjewerff	3
2023	statistiek Muntjewerff in krantenartikelen 1896-1916	17
2023	conclusie	25

